
AVRUPA İLE KÖPRÜLERİ ATMAK TARİHİ HATA OLUR

16.03.2017

Deutsche Welle (15 Mart 2017)

Türkiye'deki referandum süreciyle ilgili yorum yapmaktan kaçınan AB, Venedik Komisyonu'nun raporu sonrası çekincelerini dillendirmeye başladı. Açıklamalar, Türkiye-AB ilişkileri gidişatına yönelik ipuçları veriyor.

Türkiyedeki anayasa değişiklikleri ve referandum süreci ile ilgili yorum yapmaktan uzun süredir kaçınan Avrupa Birliği, Venedik Komisyonu raporu sonrası çekincelerini daha net bir şekilde dile getirmeye başladı. Bu anlamda ilk üst düzey açıklama, AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Mogherini ve AB Komisyonu'nun Avrupa Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu Üyesi Hahndan geldi.

Venedik Komisyonu raporu Türk hükümetinden tepki de olsa, Avrupanın önde gelen anayasa hukukçuları tarafından ve tarafsız bir gözle yazılmış bu rapor, artık dünyanın Türkiyedeki anayasa değişiklikleri ve referandum sürecine bakışında referans kaynak olacak.

[Dr. Demir Murat Seyrek (Privat)]

Dr. Murat Demir Seyrek

Venedik Komisyonu, Türkiyenin kurulduğu 1949 yılından beri üyesi olduğu Avrupa Konseyinin anayasal konulardaki danışma organı. Komisyon, anayasa hukuku konusunda çalışan bağımsız uzmanlardan oluşuyor. Bu yönü ile Berlin Duvarının yıkılması sonrası, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin batılı normlarda anayasalar oluşturmalarında çok önemli bir rol oynadı. Anayasal değişiklikler ve bunların kuvvetler ayrılığı ve hukuk devleti gibi ilkeler ile uygunluğu, Komisyonun en önemli çalışma alanlarından.

Gerek Avrupa Konseyi, gerekse Avrupa Birliği, bazı çekinceleri dile getirseler de, Türkiyedeki anayasa değişiklikleri için resmi tavır almadan, Venedik Komisyonunun raporunu beklediler. Rapor, bir yandan bugüne kadar Türkiyede dile getirilen pek çok konuyu anayasa hukuku anlamında eleştirirken, değişikliklere karşı çıkan hukukçuların bile bugüne kadar dile getirmediği bazı önemli problemlerin de altını çiziyor.

"Otoriter sisteme engel olacak teminatlar yok

Özellikle, kuvvetler ayrılığını sağlayan ve otoriter bir sisteme engel olacak teminatların yeni anayasada bulunmadığına vurgu yapılması çok önemli. Bunun yanında, bazı maddeler ABDdeki başkanlık sistemi ile de karşılaştırılarak, sorunun başkanlık sistemi değil, nasıl bir başkanlık sistemi olduğu da güçlü bir şekilde belirtiliyor.

Mogherini ve Hahnin ortak açıklamaları, raporun tam metninin açıklanması sonrası geldi. Hem AB üyesi ülkelerden hem de AB kurumlarından bu tür açıklamalar önümüzdeki günlerde de gelecektir. Türkiye'nin istediği yönetim sistemini seçmekte özgür bir ülke olduğunun vurgulandığı açıklamada, önerilen anayasa değişikliklerinin, gücün yoğun bir şekilde tek bir kişide toplanmasına neden olacağı ve kuvvetler ayrılığı ile yargı bağımsızlığı üzerinde ciddi etkileri olacağı belirtildi. Bu sürecin olağanüstü hal dönemine denk gelmesinin de endişeleri arttırdığının altı çizildi.

Hahn, bir kaç gün önce yaptığı açıklamada da, Türkiye ile üyelik müzakereleri kapsamında ilerleme sağlanamayan alanlarda mali yardımların durdurulduğunu duyurmuştu. Bu gelişmeler, referandum sürecinde başta Hollanda olmak üzere pek çok AB üyesi ülke ile yaşanan gerginlikleri de düşündüğümüz zaman, Türkiye-AB ilişkilerindeki çöküşün durdurulamaz bir şekilde devam ettiğini gösteriyor.

"Vize serbestisi başka bahara kaldı

Fiili olarak zaten donmuş olan müzakerelerin resmi olarak durdurulması ile ilgili yakın bir zamanda bir adım beklenmese de, ilişkilerin önümüzdeki günlerde daha da zor bir yola girmesi muhtemel. Bu anlamda referandumdan çıkacak sonuç ve sonucun evet çıkması halinde uygulamanın nasıl olacağı da çok etkili olacak. Milyonlarca Türk vatandaşını ilgilendiren vize serbestisi konusunun da, yaşanan bu gelişmeler sonrası bir başka bahara kaldığını söylemek yanlış olmaz.

"Türkiye demokraside küme düşmüş olacak

Venedik Komisyonunun raporu, Türkiye-Avrupa Konseyi ilişkileri anlamında da çok önemli. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM) Denetim Komisyonu, geçtiğimiz hafta Türkiye'nin siyasi ve hukuksal anlamda denetime alınmasını kararlaştırdı. Eğer bu karar Nisan ayı sonunda genel kurul tarafından onaylanırsa, Türkiye demokrasisi anlamında resmen küme düşmüş olacak.

Bir yandan AB ülkelerinde yükselen popülist ve aşırı sağ siyasi partiler tarafından zehirlenen ilişkiler, diğer yandan da Türkiyedeki demokratik problemler ile çok zorlu bir sürece girmiş durumda. Bu sürecin nasıl sonuçlanacağı sadece AB-Türkiye ilişkilerinin geleceğini değil aynı zamanda Türkiye'nin batı dünyasının bir parçası olarak kalıp kalamayacağını da belirleyecek. Bu anlamda, Türkiye'nin demokratik dünyanın bir parçası olarak kalması için, AB ülkelerine de önemli bir rol düşüyor. Popülist siyasetçilerin etkisi ile Hollanda benzeri krizlerin çıkmasını engellemek ve ne kadar zor da olsa Türkiye ile yapıcı bir diyalog ortamını sağlamaya çalışmak gerekiyor. Yoksa ortaya çıkan gerginlikler bir taraftan Türkiyeyi batıdan uzaklaştırırken, Avrupadaki popülist ve aşırı sağ grupları da daha fazla güçlendiriyor.

Elbette Türkiye'nin de, gerginliği referandum malzemesi olarak görmekten vazgeçip, akılsel bir politikaya dönmesi gerekiyor. Avrupa ile köprüleri tamamen atmamak ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi anlamda tarihi bir hata olur.

Dr. Demir Murat Seyrek / Brüksel

Dr. Demir Murat Seyrek, Avrupa Demokrasi Vakfı'nın Kıdemli Danışmanı ve Avrupa Politikaları Uzmanı olarak görev yapıyor.

Kaynak/Source: